

Oddelek za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko

Krajša zgodovina oddelka in predmet poučevanja

Začetki Oddelka za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko segajo v letni semester študijskega leta 1919/20, ko je na Univerzi v Ljubljani začela delovati stolica za germansko filologijo. Njen ustanovitelj in prvi predstojnik je bil dr. Jakob Kelemina (1882–1957), mednarodno priznani strokovnjak za nemško srednjeveško književnost, ki je položil trdne temelje za razvoj germanistike na Slovenskem in bil na njenem čelu več kot tri desetletja. V okviru germanske filologije so poučevali tako angleški jezik in književnost kot nemški jezik in književnost; poudarek je bil na historični slovnici in srednjeveških besedilih, kljub temu pa je profesor Kelemina že od samega začetka v cikličnih predavanjih ponujal tudi literarnozgodovinske teme, ki so obravnavale književnost vse do pozne romantike, ter vaje k fonetiki, ortoepiji in stilistiki.

Po koncu vojne je bila slovenska germanistika spet pravzaprav na začetku: v seznamu predavanj lahko od nemških predmetov zasledimo zgolj historično slovnico prof. Kelemine, zato pa je toliko bolj stopila v ospredje anglistika, za kar je bil v veliki meri zaslužen red. prof. dr. Janez Stanonik (1922–2004), nemcist in anglist ter dolgoletni predstojnik oddelka. Germanistika v ožjem pomenu besede se je tako začela pospešeno razvijati šele po letu 1962, ko se je – po habilitaciji dr. Dušana Ludvika (1914–2001) v docenta ter preselitvi v novo zgradbo na Aškerčevi cesti – katedra za germansko filologijo razdelila na katedro za angleški jezik in književnost ter katedro za nemški jezik in književnost. Ta se je okrepila z novimi kadri, pouk pa je postal bolj diferenciran in individualiziran, k čemur so gotovo pripomogle tudi jezikovne vaje v manjših

skupinah pod vodstvom lektorice in lektorjev ter višjih predavateljev, ki so tedaj velikokrat poučevali tudi temeljne predmete, od morfologije in fonetike do skladnje in stilistike. Leta 1965 se je Seminar za germansko filologijo preimenoval v Oddelek za germanske jezike in književnosti, ki se je sčasoma razvil v enega številčno najmočnejših oddelkov na Filozofski fakulteti. Dinamičen razvoj stroke je leta 1998 pripeljal do sporazumne združitve in ustanovitve dveh ločenih oddelkov: Oddelka za anglistiko in amerikanistiko ter Oddelka za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko.

Prav lektorata za nizozemščino in švedščino, ki nudita intenzivni jezikovni pouk, omogočata pridobitev mednarodno priznanih certifikatov ter posredujeta družbo, kulturo in literaturo obeh govornih področij, sta pomembna obogatitev oddelka in hkrati unikum v slovenskem prostoru. Že v petdesetih letih 20. stoletja je gostovanje danskega slavista spodbudilo akademična red. prof. dr. Janeza Orešnika, da se je lotil intenzivnega proučevanja skandinavskih jezikov, kar je leta 1971 pripeljalo do ustanovitve stalnega lektorata za švedščino. Zasluge za uveljavitev nizozemskega jezika na Filozofski fakulteti lahko pripisemo nederlandistu in umetnostnemu zgodovinarju Paulu van den Heuvelu (1952–2015), ki je leta 1989 postavil temelje za nizozemski lektorat in s svojim načinom dela in poučevanja, s karizmatičnostjo in pedagoško predanostjo navduševal številne študente. Leta 1991 sta švedščina in nizozemščina postali izbirni drugi tuji jezik v okviru študija nemščine ali angleščine, po uvedbi bolonjske reforme leta 2008 pa obvezno izbirna predmeta na enopredmetnem prvostopenjskem študijskem programu germanistika.

Pri uveljavljanju nemškega jezikoslovja kot samostojne znanstvene discipline so pomembno vlogo odigrali tuji lektorji, predvsem kolegi iz

nekdanje Nemške demokratične republike. Zlasti prof. dr. Siegfried Heusinger je bil kot mentor številnih magistrandov in doktorandov eden ključnih dejavnikov pri tem razvoju. V študijskem letu 1987/88 je bila poleg pedagoške in nepedagoške smeri kot nadgradnja prvih dveh let študija vpeljana še prevajalska smer, ki pa je bila nato z ustanovitvijo samostojnega Oddelka za prevajalstvo leta 1997 ukinjena.

Če so se lektorji iz nekdanje NDR praviloma posvečali jezikoslovju, pa so bili lektorji iz ZRN predvsem literarni znanstveniki. Tudi z njihovo pomočjo – in rednimi gostovanji profesorjev iz Avstrije (zlasti prof. dr. Dietmarja Goltschnigga in prof. dr. Kurta Bartscha) – je germanistika prebrodila kadrovsko stisko, ki je nastala po upokojitvi dr. Helene Stupan (1900–1992) in prezgodnje smrti doc. dr. Draga Graha (1937–1980). Če lahko pri Heleni Stupan, ki je leta 1960 začela predavati nemško književnost, že zasledimo prve zametke literarne didaktike, saj je objavljala publikacije, uporabne tudi za srednješolski pouk nemščine, pa je Drago Grah že v sedemdesetih letih vnašal v študij teme iz moderne in sodobne nemške književnosti ter veliko prispeval kot prevajalec in posrednik med nemško in slovensko književnostjo.

Že takrat, zlasti pa v osemdesetih in devetdesetih letih 20. stoletja, se je tako zgodil dokončen preskok na sodobno in mednarodno povsem primerljivo germanistiko, ki so jo zagotavljali razvejen študijski program ter profesorji in profesorice z lastnimi raziskavami. Red. prof. dr. Anton Janko, prvi predstojnik samostojnega Oddelka za germanistiko, ki je nadaljeval filološko tradicijo svojih predhodnikov in se tako posvečal predvsem srednjeveški književnosti in zgodovini nemškega jezika, je zelo pomembno prispeval tudi k raziskovanju nemške literarne ustvarjalnosti na Slovenskem. Tudi red. prof. dr. Mira Miladinović Zalaznik je začela odstrati nova poglavja v raziskovanju nemško-slovenskih literarnih in kulturnih stikov: tako se po eni strani posveča nemškemu časopisju na Slovenskem, po drugi pa prezrtim slovenskim avtorjem, ki so pisali v nemščini. Ledino v germanističnem prostoru je orala tudi zasl. prof. dr. Neva Šlibar; že zelo zgodaj je začela proučevati in vključevati v predavanja sodobno in

najnovejšo nemško književnost, v študijske programe je trdno zasidrala literarno vedo in literarno teorijo, razvijala pa je tudi literarno didaktiko nemščine kot tujega jezika, področje, ki se v številnih evropskih germanistikah šele začenja uveljavljati. Velik korak kot znanstvena disciplina je naredila tudi didaktika pouka nemščine: delo Marjane Kordaš, ki je položila temelje, je nadgradila izr. prof. dr. Ana Marija Muster, ki je leta 1997 prevzela tudi vodenje novoustanovljene katedre za didaktiko nemščine.

Pomembna opora študijskemu procesu in znanstvenoraziskovalnemu delu najprej enega, nato dveh in nazadnje celo treh oddelkov je bila vedno tudi knjižnica. Ustanovljena je bila leta 1919, po izgradnji Narodne in univerzitetne knjižnice pa se je iz prvotnih prostorov v pritličju današnje Univerze preselila v zgornje nadstropje NUK. V požaru, ki je izbruhnil ob strmoglavljenju nemškega poštnega letala, je bila večina knjig v knjižnici uničena. Po vojni je ponovno dobila prostor na Univerzi, leta 1961 pa se je preselila v novo poslopje FF na Aškerčevi 2. Po skromnih začetkih delovanja v sobi 319 je leta 1966 dobila dodaten prostor, v katerem je bila šest let pozneje urejena priročna knjižnica s čitalnico. Leta 1993 je bila ena od velikih predavalnic preurejena v izposojno knjižnico, ob priključitvi knjižnice Oddelka za prevajalstvo marca leta 2006 pa je knjižnica dobila še delovni kabinet, se prostorsko združila in preimenovala v Knjižnico za anglistiko, germanistiko in prevajalstvo. Danes je sodobna, bogato založena knjižnica, njen fond je konec leta 2018 štel 88.022 enot. Letno knjižnico obišče okrog 13.000 uporabnikov, ki si izposodijo okrog 33.000 enot gradiva. S knjižnimi darovi, ki predstavljajo velik del fonda, so izdatno pripomogle tuje institucije.

Na strukturo in delovanje oddelka pomembno vpliva tudi dejstvo, da člani oddelka poučujejo nemščino kot strokovni jezik na številnih drugih študijskih programih (zgodovina, umetnostna zgodovina, primerjalna književnost, etnologija, filozofija in muzikologija), s čimer oddelek prispeva k uspešnemu medoddelčnemu sodelovanju pri izvajanju študijskih programov. V zadnjih letih, predvsem po uveljavitvi bolonjskega študija, članice in člani oddelka vlagajo veliko

energije tudi v sodobne oblike poučevanja, skupinsko in projektno delo, e-učenje ter intenzivno delo na doktorskem študiju. Angažiranim študentkam in študentom so na voljo številne študijske izmenjave, tako v sklopu Erasmus+, Ceepus in občasnih intenzivnih medfakultetnih programov kot v okviru medoddelčnega partnerstva z Univerzo v Mannheimu, na oddelku pa so organizirane tudi številne obštudijske aktivnosti, od študentskega časopisa *alleMANIAK*, filmskih in literarnih večerov do gledališke skupine, debatnega kluba, obiska gledaliških predstav, ekskurzij ipd.

Študij germanistike že nekaj desetletij sloni na treh temeljih: jezikoslovju, literarni vedi in jezikovni praksi z medkulturnostjo. Prvostopenjski študij je namenjen predvsem usvajanju temeljnih znanj in kompetenc, na drugi stopnji pa se študentje odločajo bodisi za pedagoški program, ki jim omogoča poučevanje na vseh ravneh izobraževanja, bodisi za bolj splošni germanistični program. Današnji germanisti in germanistke gradijo po eni strani na oddelčnih tradicijah, predvsem na proučevanju in nadgrajevanju komparativnih in kontrastivnih študij, po drugi strani pa uvajajo nove sodobne lingvistične in literarnovedne pristope, s čimer zagotavljajo mednarodno primerljivost ter kakovost pouka in raziskovanja.

*izr. prof. dr. Irena Samide in
doc. dr. Petra Kramberger*

Katedre

- Katedra za nemški, nizozemski in švedski jezik
- Katedra za starejši nemški jezik in starejšo nemško književnost
- Katedra za novejšo nemško književnost
- Katedra za moderno in sodobno nemško književnost
- Katedra za slovensko-nemške kontrastivne študije
- Katedra za didaktiko nemščine



Študijski programi

1. stopnja	2. stopnja
Germanistika – enopredmetni	Germanistika – enopredmetni
Nemcistika – dvopredmetni	Nemcistika – dvopredmetni
	Nemščina – enopredmetni pedagoški
	Nemščina – dvopredmetni pedagoški
3. stopnja	
Humanistika in družboslovje – interdisciplinarni	Področja: Didaktika tujih jezikov, Evropske študije, Jezikoslovje, Literarne vede, Študiji spola

Trenutni raziskovalni projekti in mednarodna sodelovanja

- raziskovalni program *Medkulturne literarnovedne študije* (P6-0265)
- raziskovalni program *Teoretične in aplikativne raziskave jezikov: kontrastivni, sinhroni in diahroni vidiki* (P6-0218)
- raziskovalni projekt *Zgodovina doktorskih disertacij slovenskih kandidatov v Avstro-ogrski monarhiji (1872–1918)* (J7-7276)
- izobraževalni projekt IKT v pedagoških študijskih programih (2017–2018) in *JeŠT – Jeziki štejejo*
- bilateralni projekt Slovenija-Hrvaška (BI-HR/18-19-014): *Raba frazemov v konfliktnih dialogih v otroški in mladinski literaturi* (2018–2020)
- bilateralni projekt Slovenija-Črna gora (BI-ME/18-20-023): *Po sledih prostorov spomina: literatura, kultura in identiteta med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo* (2018–2020)
- mednarodni program študentske izmenjave ERASMUS+

Knjižne zbirke, znanstvene revije

- Slovenske germanistične študije (knjižna zbirka)

Študentske dejavnosti in društva

- Klub alumnov študentov germanistike
- *alleMANIAK*, revija študentov Oddelka za germanistiko

Seznam zaposlenih

- red. prof. dr. Stojan Bračič (od 1979)
- Neja Čop, bibliotekarka (od 2001)
- izr. prof. dr. Darko Čuden (od 1991)
- lekt. dr. Lars Felgner (od 2010)
- lekt. dr. Mateja Gaber (od 1997)
- lekt. Mita Gustinčič Pahor (od 2005)
- Tatjana Györköš, samostojna strokovna delavka (od 2000)
- red. prof. dr. Marija Javor Briški (od 1993)
- izr. prof. dr. Brigita Kosevski Puljič (od 1997)
- doc. dr. Petra Kramberger (od 2010)
- izr. prof. dr. Uršula Krevs Birk (od 1994)
- lekt. dr. Kristina Lahl (od 2018)
- lekt. Christiane Leskovec (od 2000)
- asist. dr. Mojca Leskovec (od 2018)
- doc. dr. Johann Georg Lughofer (od 2005)
- lekt. mag. Viktorija Osolnik Kunc (od 1999)
- doc. dr. Marija Mojca Peternel (od 2007)
- lekt. dr. Saša Podgoršek (od 1999)
- izr. prof. dr. Janja Polajnar Lenarčič (od 2004)
- doc. dr. Andreja Retelj (od 2012)
- izr. prof. dr. Irena Samide (od 1998)
- lekt. dr. Anita Srebnik (od 1996)
- Tina Sušnik, bibliotekarka (od 2018)
- doc. dr. Urška Valenčič Arh (od 1996)
- izr. prof. dr. Špela Virant (od 1997)
- lekt. mag. Vanda Vremšak Richter (od 1991)